Cevap Anahtarı ve Puanlama Yönergesi

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI · Sınav 5 (Zor düzey) · Konu-soru dağılım tablosu: Senaryo 5

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
1	**SB.6.3.4** XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen siyasi faaliyetler ve askerî mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkisini özetleyebilme	1) Türkiye Selçuklu Devleti 1075'te İznik merkez olarak kurulmuştur; Konya sonradan merkez olmuştur. 2) Miryokefalon Savaşı 1176'da, yani Malazgirt'ten yaklaşık 100 yıl sonra yapılmıştır; Türkler Anadolu'ya bu savaşla ilk kez girmemiş, bu savaşla Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir.	İlk merkezin İznik olduğunu belirtme **(5 p)** Miryokefalon'un tarihini ve sonucunu düzeltme **(6 p)** **Toplam: 11 p**
2	**SB.6.3.4** XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen siyasi faaliyetler ve askerî mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkisini özetleyebilme	Ahiler, Türkmenlere meslek öğretip iş kurmalarına yardım ettiği için Türkmenler şehirlerde geçimini sağlayıp kalıcı olarak yerleşebilmiştir. Şehirlerde Türk nüfusu artmış, Türk-İslam ahlakı ve kültürü yayılmıştır.	Meslek öğretme / iş kurmaya yardım **(4 p)** Şehirlere kalıcı yerleşmeyi sağlama **(4 p)** Türkleşmeyle ilişkilendirme **(3 p)** **Toplam: 11 p**
3	**SB.6.3.4** XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen siyasi faaliyetler ve askerî mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkisini özetleyebilme	Görüş eksiktir. Askerî: Malazgirt (1071) ve Miryokefalon (1176) zaferleri Anadolu'nun kapılarını açmış ve Türk yurdu olmasını kesinleştirmiştir. Siyasi: Türkiye Selçuklu Devleti ve Saltuklu, Mengücekli, Danişmentli, Artuklu gibi beylikler kurulmuştur. Kültürel: Cami, medrese, kervansaray ve darüşşifalar yapılmış; Ahilik teşkilatı gelişmiş; Türkmenler yerleşerek Türk-İslam kültürünü yaymıştır. Türkleşme ve İslamlaşma bu faaliyetlerin birlikte etkisiyle gerçekleşmiştir.	Görüşün eksik olduğunu belirtme **(2 p)** Doğru askerî örnek **(3 p)** Doğru siyasi örnek **(3 p)** Doğru kültürel örnek ve birlikte etkinin özetlenmesi **(4 p)** **Toplam: 12 p**
4	**SB.6.4.1** Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları çözümleyebilme	Örnek: Kutular sınırlı olduğu için uzman görüşü temel alınmalı, kutular en çok atık çıkan mahallelere konmalıdır. Yasal düzenleme belediyeyi bu işi yapmakla görevlendirir; kamuoyunun desteği kararın uygulanmasını kolaylaştırır; bütçe ise kaç kutu alınabileceğini sınırlar. (Gerekçeli farklı seçimler kabul edilir.)	Temel unsuru gerekçeyle seçme **(5 p)** Diğer unsurların rolünü açıklama **(6 p)** **Toplam: 11 p**

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
5	**SB.6.4.1** Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları çözümleyebilme	Kararları yöneticiler alsa da vatandaşlar seçimden sonra da kararları etkileyebilir. Örnek: Dilekçe vererek ya da CİMER gibi kanallarla görüş bildirmek; sivil toplum kuruluşları aracılığıyla imza kampanyası yapmak; medya aracılığıyla sorunları duyurmak; kamuoyu oluşturmak.	Yanlışlığı açıklama **(3 p)** Birinci yol ve örneği **(4 p)** İkinci yol ve örneği **(4 p)** **Toplam: 11 p**
6	**SB.6.4.1** Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları çözümleyebilme	Medya halkı bilgilendirerek ve kamuoyu oluşturarak yönetimi etkiler; yöneticiler bu örnekte olduğu gibi açıklama yapmak zorunda kalır. Ancak yanlış haberler halkı boş yere endişelendirir, yönetimin zamanını ve gücünü gereksiz yere harcatır, yönetime olan güveni sarsabilir ve yanlış kararlara neden olabilir.	Medyanın kamuoyu oluşturarak yönetimi etkilediğini belirtme **(4 p)** Yanlış haberin halka zararı **(3 p)** Yanlış haberin yönetime zararı **(4 p)** **Toplam: 11 p**
7	**SB.6.4.2** Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini yorumlayabilme	Herkesin düşüncesini söyleme hakkı vardır; ancak bu hak kullanılırken başkalarının kişiliğine saygı gösterme sorumluluğu da vardır. Can'ın alay etmesi arkadaşının söz hakkını kullanmasını zorlaştırır; öğrenciler görüşlerini söylemekten çekinir, sınıfta güven ve huzur bozulur.	Hak ve sorumluluğun birlikteliğini yorumlama **(5 p)** Can'ın davranışının sınıf düzenine etkisi **(6 p)** **Toplam: 11 p**
8	**SB.6.4.2** Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini yorumlayabilme	Çatışan haklar: işçilerin çalışma hakkı (ve fabrikanın mülkiyet hakkı) ile köylülerin sağlıklı çevrede yaşama ve mülkiyet (ürün) hakları. Fabrika arıtma tesisi kurmalı, çünkü çalışma hakkı başkalarının çevre hakkına zarar verilerek kullanılamaz. Devlet ise kurallara uyulup uyulmadığını denetlemeli, gerekirse fabrikaya destek ya da süre vererek işçilerin işini kaybetmemesini sağlamalıdır.	Çatışan hakları belirleme **(4 p)** Fabrikanın sorumluluğu ve gerekçesi **(4 p)** Devletin sorumluluğu ve gerekçesi **(4 p)** **Toplam: 12 p**
9	**SB.6.4.2** Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini yorumlayabilme	Okul: Öğrencilerin eğitim hakkı, herkes ders sırasında sessiz kalma ve okul kurallarına uyma sorumluluğunu yerine getirirse korunur. Toplum: Herkesin can güvenliği, sürücülerin trafik kurallarına uyma sorumluluğunu yerine getirmesiyle korunur; kamu hizmetleri vatandaşların vergi ödemesiyle sürdürülür.	Okul örneği (hak + sorumluluk) **(5 p)** Toplum örneği (hak + sorumluluk) **(5 p)** **Toplam: 10 p**

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru gerekçelere de puan verilir. Kısmi puan ölçütleri öğretmenin değerlendirmesine yol gösterir.